

УДК 372.881.111.22

Басай Надія Пилипівна
науковий співробітник
відділ навчання іноземних мов
Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ЧЕРЕЗ ДІАЛОГ КУЛЬТУР У ЗМІСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «НІМЕЦЬКОМОВНІ КРАЇНИ»

У статті розглянуто питання культурологічного підходу до навчання іноземних мов у старшій школі. Представлено аналіз змісту навчального посібника елективного курсу «Німецькомовні країни» для учнів 10–11-х класів з позиції реалізації культурологічного підходу в навчальному процесі через діалог культур. Надано перелік необхідних умінь для здійснення діалогу культур, розкрито соціокультурну тематику навчального посібника, наведено приклади ситуацій, що відповідають тематиці діалогу культур.

Ключові слова: старша школа, іноземна мова, культурологічний підхід, діалог культур, елективний курс, навчальний посібник.

Вступ. Упровадження елективних курсів у навчальний процес у старшій школі має урізноманітнити, розширити і поглибити зміст шкільної іншомовної освіти новими засобами і технологіями їх використання, сприяти її адаптації до європейських стандартів. Під час конструювання змісту елективних курсів з іноземних мов, які розробляються у відділі навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України, ураховуються лінгводидактичні підходи, котрі домінують у сучасній шкільній іншомовній освіті. Насамперед, це компетентнісний, комунікативно-діяльнісний, особистісно орієнтований і культурологічний підходи. Саме вони слугували підґрунтям для створення Навчальної програми елективних курсів з іноземних мов для учнів старшої школи [1], Концепції навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів 10–11 класів профільної школи [2] і навчальних посібників елективних курсів, зокрема з німецької мови.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства у сфері навчання іноземних мов існує орієнтація на полікультурну мовну освіту як в Україні, так і за кордоном. Тому виникає необхідність включення до навчального процесу культурологічних аспектів іншомовного спілкування. У процесі формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів пріоритет надається вивченню цілого ряду культур, представники яких розмовляють певною мовою. Прикладом слугує німецька мова, географія якої поширюється не тільки на Німеччину, але й на Австрію, Швейцарію, Ліхтенштейн і Люксембург. Очевидним є й той факт, що традиційний порівняльний аналіз тільки української і німецької цивілізації виявляється занадто обмеженим, не розкриває розмаїття всього німецькомовного світу. Отже, ми повстаємо перед завданням формування особистості, яка прагне живої і зацікавленої участі в культурному діалозі німецькомовних країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою культурологічного підходу в освіті в різних його аспектах займався ряд дослідників. Сучасні дослідження в цій галузі є розвитком ідей культурно-історичної психології (Л.С.Виготський, О.М.Леонтьєв, О.Р.Лурія та ін.), концепції діалогу культур (М.М.Бахтін, В.С.Біблер, І.Є.Берлянд, В.Ф.Литовський та ін). Серед досліджень, котрі стосуються власне культурологічного підходу в освіті, передусім слід назвати праці І.Ж.Балхарової, В.В.Гури, Л.Я.Зені, І.А.Іванової, І.В.Колмолгорової, Л.В.Мовчан, С.Ю.Ніколаєвої, А.В.Погодіної, В.Г.Редька, Є.Ю.Фортунаєвої та ін. Цими дослід-

никами розроблено головні концептуальні положення культурологічного підходу, принципи розбудови освітнього процесу в контексті цього підходу в умовах навчання за різними профілями. Аналіз їхніх робіт свідчить про єдині для перерахованих вище авторів положення, на які, на їхню думку, необхідно спиратися для формування комунікативної компетентності учнів. Культурологічний підхід до навчання розглядається ними як сукупність компонентів соціокультурної спрямованості (країнознавчого і лінгвокраїнознавчого) у початкових матеріалах, що використовуються на заняттях з іноземної мови.

Проте, як показує аналіз наукової літератури з цього питання, ряд аспектів застосування культурологічного підходу потребує детальнішого вивчення. Крім того, широкі коло питань, що стосуються діалогу культур у процесі навчання іноземних мов, ще не достатньо досліджено.

Мета статті – розглянути можливість реалізації культурологічного підходу через діалог культур у змісті навчального посібника елективного курсу з німецького країнознавства.

Виклад основного матеріалу. Культурологічно спрямоване навчання іноземних мов у межах елективних курсів має сформувати в учнів такі комунікативні здібності:

- а) адекватно реагувати на мовленнєві та немовленнєві коди свого іншомовного співрозмовника;
- б) орієнтуватися в міжкультурній ситуації під час спілкування, антиципіювати можливі культурологічні перешкоди та переборювати труднощі, пов'язані з ними;
- в) долати міжкультурні непорозуміння та конфліктні ситуації під час спілкування у формі діалогу культур;
- г) порівнювати значення культурологічних процесів і явищ у різних культурах (чужій і своїй);
- д) толерантно ставитися до іншої культури, поважаючи її особливості, навіть якщо вони відрізняються від своєї національної культури, чи суперечать їй;
- е) адекватно добирати для спілкування лексичні одиниці з національно-культурним компонентом відповідно до умов комунікації та розпізнавати їх в усному та писемному мовленні (лінгвокраїнознавчі знання);
- є) адекватно використовувати вербальні культурологічні знання в ситуаціях міжкультурного іншомовного спілкування, зокрема враховувати його мету й соціальні обставини, у тому числі особливості (соціальний статус, професію, вік тощо) партнера / партнерів по спілкуванню;
- ж) прогнозувати можливу мовленнєву та немов-

ленневу поведінку співрозмовника й уміти адекватно поводити себе у вербальному поведінковому аспектах [3, с.58].

Культурологічна спрямованість змісту іншомовної освіти у старшій школі насамперед проявляється в організації спілкування у формі діалогу культур. У зв'язку з цим зміст навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов має бути зорієнтований на порівняння аспектів життя у країнах, мова яких вивчається, з тими, що характерні для України. Інформація, з якою учні ознайомлюються під час оволодіння іншомовним спілкуванням у межах кожної теми, слугує підґрунтям для організації мовленнєвої взаємодії між ними в різних формах: у парах, у групах із різним кількісним наповненням. Така особливість організації навчання вмотивовує роботу старшокласників, забезпечує зростання їхньої зацікавленості до виконання комунікативної діяльності, і на цій основі сприяє підвищенню її ефективності та результативності. Вона надає можливість ознайомлювати учнів із фактами, особливостями життя й поведінки чужого народу, з особливими прийомами використання мови в умовах певного соціального середовища, формує готовність до іншомовного спілкування, упевненість у своїх комунікативних можливостях, прагнення до активної навчальної роботи з метою вдосконалення рівня власної іншомовної та культурної освіченості. Саме ці положення було визначено пріоритетними науково-теоретичними засадами для добору змісту навчання німецької мови, реалізованого в навчальному посібнику елективного курсу «Німецькомовні країни» для учнів 10–11-х класів.

Тематику елективного курсу «Німецькомовні країни» було дбрано за результатами анкетування учнів і вчителів 9–11-х класів кількох регіонів України, що дозволило розробити орієнтовну навчальну програму (див. *табл. 1*) і концепцію навчального посібника вищезазначеного елективного курсу.

Зміст навчального посібника елективного курсу вибудовувався в порівнянні українських і німецькомовних реалій, що посилює його міжкультурний аспект, спрямовує учнів на здійснення діалогу культур. Таким чином, кожний компонент його змісту виконує відповідну функцію.

Розвиток соціокультурної компетенції в учнів старшої школи в контексті культурологічного підходу до навчання, або, іншими словами, здійснення діалогу культур на заняттях елективного курсу з використанням навчального посібника матиме особливе значення, оскільки важливим є питання про виховання гуманізму, толерантності, патріотизму за допомогою діалогу культур, адже коли учень знає культуру свого народу, цінує й поважає звичаї і традиції культури народу країни, мова якої вивчається, виникає те саме взаєморозуміння, до якого ми прагнемо.

Діалог культур – досить складне явище, для здійснення якого потрібно бути готовим до формування таких необхідних умінь:

- 1) бачити в чужому не тільки те, що відрізняє, але й те, що об'єднує;
- 2) дивитися на події, людей, їхні вчинки не тільки зі своєї точки зору, а й з позицій чужої культури;
- 3) інтерпретувати чужі цінності;
- 4) дивитися на відоме по-новому, бачити у відомому щось нове;
- 5) змінювати оцінку (самооцінку) у результаті пізнання чужої культури, відмовлятися від стереотипів;
- 6) співпереживати представникам іншої культури, розуміти їхні почуття;
- 7) радіти новим знанням про чужу культуру;

8) використовувати знання про чужу культуру для глибшого пізнання;

9) бачити етимологічний зв'язок між фактом культури і словом, що позначає його [4, с.66] тощо.

Реалізація культурологічного підходу через діалог культур – одна з основних цілей занять елективних курсів з іноземних мов. Незнання звичаїв, традицій, життєвих особливостей представників інших країн є каменем спотикання при спілкуванні. Адже, якщо іноземець і не зверне уваги на якусь граматичну або лексичну помилку, то помилка культурознавчого характеру може привести не тільки до непорозуміння серед учасників комунікації, але й до конфлікту між ними. Саме тому залучення учнів до іноземної культури повинно починатися якомога раніше.

У процесі навчання іноземних мов вважаємо важливим сформувати у школярів уявлення про культуру не різноманіття як про норму співіснування культур в сучасному полікультурному світі. У свою чергу це сприятиме формуванню неупередженості та толерантності до представників інших культур. Таким чином, діалог культур заявляє про своє право на існування в сучасному полікультурному світі. Аналіз спостережень у практиці спілкування показує, що існуючий поріг ментальності при зіткненні культур часто заважає обом сторонам адекватно сприймати одна одну. Необхідний великий обсяг інформації про різні сфери життєдіяльності німецькомовних країн: школа, дозвілля, мистецтво, робота, побут, література, телебачення, хобі тощо. До змісту навчального посібника елективного курсу «Німецькомовні країни» включено найрізноманітніші відомості про ті сфери життя німецькомовних країн, які не висвітлюються або подаються в недостатній мірі в базовому курсі:

- державний устрій країни;
- сфера соціального забезпечення;
- географічне положення та його вплив на спосіб життя і формування деяких рис національного характеру;
- права й обов'язки молоді в сучасному світі тощо.

Оволодіваючи соціокультурними знаннями і вміннями, учні розширюють свої лінгвокраїнознавчі та країнознавчі знання за рахунок нової тематики про країни, мова яких вивчається: історію, географію, науку, культуру, реалії, відомих людей тощо. Таким чином, діалог культур, як результат соціокультурної спрямованості навчання, орієнтує на посилення культурологічного аспекту і залучення учнів до культури країн, мова яких вивчається. Потрібно зазначити, що паралельно відбувається краще усвідомлення культури своєї власної країни. У навчальному посібнику «Німецькомовні країни» старшокласникам пропонується уявити себе в тій чи іншій змодельованій ситуації, що відповідає тематиці діалогу культур, і діяти відповідно до запропонованих умов. Наприклад:

1. Ваш друг / Ваша подруга з листування з Німеччини (Австрії / Швейцарії / Ліхтенштейну / Люксембурга) започаткував / започаткувала новий журнал для молоді. Він / Вона хотів / хотіла б, щоб журнал став популярним. Тому він / вона вивчає інтереси та вподобання підлітків із різних країн. Розкажіть йому / їй про свої особисті інтереси і захоплення.

2. Ви відпочиваєте в міжнародному літньому таборі. Ваш друг / Ваша подруга з Німеччини (Австрії / Швейцарії / Ліхтенштейну / Люксембурга) хоче дізнатися про сучасні інтереси молоді з України. Дайте відповіді на його / її запитання і дізнайтеся про інтереси та захоплення молоді німецькомовних країн.

3. Ви є членом туристичної групи. Поцікавтеся у керівника групи про програму Вашої подорожі до Ні-

Таблиця 1

НІМЕЦЬКОМОВНІ КРАЇНИ (DEUTSCHSPRACHIGE LÄNDER)

Тематичні модулі і теми	Мовленнєві функції	Методи і види діяльності		Форми контролю
		учителя	учня	
<p>I. Пізнавальне про Німеччину (Wissenswertes über Deutschland) <i>Тема 1.</i> Ландшафтні образи Німеччини. Німеччина в цифрах і фактах. <i>Тема 2.</i> Поділена Німеччина. Берлінська стіна. Дві держави у порівнянні. Об'єднання Німеччини. <i>Тема 3.</i> Федеральні землі. Берлін – столиця об'єднаної Німеччини. Великі міста. <i>Тема 4.</i> Робота і життєві стандарти. Зайнятість і ринок праці. Промисловість.</p>	<p>– знаходити схожі риси та відмінності в культурах, звичаях, традиціях, стилях життя різних народів; – описувати події в їх історичному розвитку, висловлюючи власну точку зору; – аналізувати явища суспільно-політичного, економічного, культурного життя різних країн; – обговорювати проблеми, давати поради, реагувати на поради інших, аргументувати свою точку зору; – вступати в дискусію, привертаючи увагу співрозмовника; – підтримувати дискусію, розгортаючи, уточнюючи, вносячи корективи у висловлювання співрозмовника або змінюючи тему розмови; – підводити підсумки обговорення, завершувати розмову, висловлюючи власне ставлення до порушеної проблеми; – робити усні повідомлення, використовуючи мультимедійні засоби</p>	<p>міні-лекції (у тому числі з презентацією/з опорою на відеоматеріали / з елементами бесіди, обговорення; відео-уроки; семінари, конференції, круглі столи; практична робота, робота з атласом/ контурною картою, організація парної/ групової роботи/ дискусії/ роботи/ рольових ігор, віртуальні екскурсії</p>	<p>запис лекції, робота з автентичними текстами, складання плану-конспекту/ тез лекції/ опорного конспекту, пошук інформації в Інтернеті, виконання творчих завдань, відповідь на запитання, розповідь з опорою на ілюстрації/ фото/ малюнки, діалоги, дебати, дискусії, робота парами/ малими групами</p>	<p>проектні/ творчі роботи, презентації, реферати, доповіді, статті, есе, перекази, тести, анкети, диктанти, колажі, постери, буклети, стінні газети, вікторини, кросворди, таблиці, схеми</p>
<p>II. Школа та освіта (Schule und Ausbildung) <i>Тема 1.</i> Система освіти Німеччини. Критичні погляди на освіту. <i>Тема 2.</i> Престижні вищі навчальні заклади. Правила прийому до ВНЗ. Найпрестижніші професії. <i>Тема 3.</i> Відомі вчені й винахідники.</p>				
<p>III. Культура (Kultur) <i>Тема 1.</i> Література: історія і сучасність. <i>Тема 2.</i> Архітектура та образотворче мистецтво. <i>Тема 3.</i> Музеї, галереї, колекції. <i>Тема 4.</i> Театр, музика, кіно.</p>				
<p>IV. Сучасна Німеччина (Deutschland aktuell) <i>Тема 1.</i> Економіка і промисловість. Торівля. Сільське господарство. Вироби. <i>Тема 2.</i> Проблеми сучасного суспільства. Молодь. <i>Тема 3.</i> Проблеми навколишнього середовища. Транспорт. <i>Тема 4.</i> Традиційні ЗМІ. Нові й новітні ЗМІ.</p>				
<p>V. Повсякденне життя Німеччини (Deutscher Alltag) <i>Тема 1.</i> Захоплення і вільний час. Відпустка. Громадські заклади. <i>Тема 2.</i> Медицина і здоров'я. Здоровий спосіб життя. Спорт. <i>Тема 3.</i> Домогосподарство. Гроші. Магазили і покупки. Мода. <i>Тема 4.</i> Національна кухня. Національні свята і традиції.</p>				
<p>VI. Австрія – країна в серці Європи (Österreich – ein Land im Herzen Europas) <i>Тема 1.</i> Геополітичний портрет країни на Дунаю. Політика і суспільство. <i>Тема 2.</i> Федеральні землі Австрії. Місця для відпочинку. <i>Тема 3.</i> Центр країни – Відень. Великі міста. <i>Тема 4.</i> Культурне життя Австрії: література, музика, театр, кіно, образотворче мистецтво. <i>Тема 5.</i> Визначні постаті Австрії.</p>				

Тематичні модулі і теми	Мовленнєві функції	Методи і види діяльності		Форми контролю
		учителя	учня	
<p>VII. Різноманітна Швейцарія (Die vielseitige Schweiz) <i>Тема 1.</i> Сьогоднішня Швейцарія. Величні ландшафти. <i>Тема 2.</i> Столиця, великі міста. <i>Тема 3.</i> Розмаїття культурного життя Швейцарії. <i>Тема 4.</i> Звичаї, свята, традиції. Національна кухня. <i>Тема 5.</i> Відомі швейцарці.</p>				
<p>VIII. Люксембург на перший погляд (Luxemburg auf den ersten Blick) <i>Тема 1.</i> Регіони країни. Клімат. Населення. <i>Тема 2.</i> Столиця та її оточення. Великі міста. <i>Тема 3.</i> Театральне і музичне життя країни. Кіно. <i>Тема 4.</i> Мистецтво Люксембурга: музеї, замки, архітектура <i>Тема 5.</i> Повсякдення Люксембурга: спорт, відпочинок, покупки, організація вільного часу для дітей.</p>				
<p>IX. Що ми знаємо про Ліхтенштейн? (Was wissen wir über Lichtenstein?) <i>Тема 1.</i> Рельєф. Водні ресурси. Клімат. Населення. Політична структура. <i>Тема 2.</i> Столиця Вадуц – центр культури. Великі міста. <i>Тема 3.</i> Культурне розмаїття. <i>Тема 4.</i> Повсякденне життя країни: житло, вільний час, ЗМІ. <i>Тема 5.</i> Національні свята і традиції. Національна кухня.</p>				

меччини (Австрії / Швейцарії / Ліхтенштейну / Люксембурга). Розпитайте його про особливості країни та її столиці / про сучасний побут її населення/ про найвизначніші міста чи місця? / про найцікавіші національні традиції.

4. У літньому мовному таборі багато молодих людей з різних країн. Вони всі розмовляють німецькою мовою. Але Ваш друг / Ваша подруга поки ще погано володіє нею. Допоможіть йому / їй: познайомте його / її з іншими, розкажіть про його / її родину, його / її інтереси й улюблені заняття. Будьте його / її перекладачем.

5. Багато молодих людей мають проблеми з батьками. Розпитайте Вашого друга / Вашу подругу з Німеччини (Австрії / Швейцарії / Ліхтенштейну / Люксембурга) про ситуацію в його / її країні. Дайте відповіді на його / її запитання про Ваші стосунки з батьками та про проблеми між підлітками і батьками в Україні.

6. Уявіть, що Ви є учасником / учасницею Міжнародної екологічної конференції. Дайте відповіді на запитання інших учасників про екологічну ситуацію у Вашій країні. Дайте свої пропозиції щодо поліпшення екологічної ситуації на планеті.

7. Уявіть, що Ви тележурналіст / тележурналістка. Ваше завдання – підготувати матеріали для про-

грами «Олімпійські ігри 2030». Спробуйте знайти цікаві факти і переконати зарубіжних колег, що Україна – найкраще місце для зимових / літніх Олімпійських ігор.

Такі ситуації, на нашу думку, допоможуть учням порівнювати особливості способу життя людей у власній країні та у країнах, мова яких вивчається. Ми намагалися, щоб теми діалогів у навчальному посібнику були близькі й цікаві старшокласникам. У результаті можна відзначити, що реалізація принципу діалогу культур сприяє формуванню у школярів таких необхідних для міжкультурного спілкування якостей:

- а) культурна неупередженість;
- б) толерантність;
- в) соціокультурна спостережливість;
- г) готовність до спілкування і співпраці з людьми іншої культури;
- д) мовний та соціокультурний такт і ввічливість.

На заняттях елективного курсу під час програвання ситуацій спілкування, запропонованих у змісті навчального посібника, учні навчатимуться орієнтуватися в соціокультурних аспектах життєдіяльності людей у країнах, мова яких вивчається. Якщо подивитися на предметний зміст посібника, теми обговорень набувають нового, сучасного, динамічного

звучання. Наприклад:

1. Сучасний світ професій, ринок праці і проблеми вибору майбутньої сфери трудової та професійної діяльності.

2. Іноземна мова як сфера професійної діяльності (напр., лінгвіст, перекладач, учитель іноземної мови тощо).

3. Нові інформаційні технології, Інтернет-ресурси в іншомовній освіті.

4. Мови міжнародного спілкування та їх роль у багатомовному світі.

Тематику діалогів і полілогів представлено лінгвістичною, соціально-культурною, навчальною і трудовою сферами. На заняттях елективного курсу учні братимуть участь в обговоренні, наприклад, таких питань:

1. Що може допомогти людям, які розмовляють різними мовами, краще розуміти один одного?

2. Як засоби нових інформаційних технологій розширюють можливості спілкування?

3. Хто такі поліглоти, що ви про них знаєте? Назвіть і розкажіть про деяких із них.

4. У яких видах професійної діяльності неможливо обійтися без знання іноземної мови? тощо.

Щоб діалог, як форма спілкування, і діалог, як діалог культур, відбувся і став реальністю, школярі на заняттях елективного курсу мають здійснити такі кроки:

1. Установити контакт із співрозмовником, запитати і надати інформацію по ходу бесіди для вирішення поставленого комунікативного завдання.

2. Розпочати, підтримати і закінчити розмову.

3. Висловити своє ставлення до питання, що обговорюється.

4. З'ясувати думку і ставлення співрозмовника до теми спілкування.

5. Чітко орієнтуватися у фактах іншомовної культури і вміти оцінити факти, реалії, події тощо.

6. Адекватно інтерпретувати факти іншомовної культури, виявляючи почуття такту і толерантності.

Під час іншомовного спілкування на заняттях елективного курсу учні зможуть оволодіти всім

комплексом комунікативної поведінки, дотримуючись норм і традицій спілкування народу, тієї чи іншої лінгвокультурної спільноти.

Навчити старшокласників не просто висловлювати свої думки іноземною мовою, але й бути толерантними до культури інших народів, відрізнити стереотипи від реальності, розуміти систему основних цінностей іншого народу та приймати її, адекватно реагувати на мову жестів і правила етикету іншого народу покликаний зміст навчального посібника елективного курсу «Німецькомовні країни», який сприятиме формуванню соціокультурної компетенції учнів у контексті культурологічного підходу.

Очевидно, що діалог культур, обмін корисною інформацією німецькою мовою може відбутися лише в тому випадку, якщо його учасники вміють сприймати і розуміти іншомовні тексти на слух і під час читання, вміють висловлювати свої думки в монологічній і діалогічній формі, вміють письмово викласти свої думки. Отже, використання всіх видів мовленнєвої діяльності за психологічно сприятливого для спілкування клімату – це необхідні умови для реалізації діалогу культур.

Висновки. Організація діалогу культур на заняттях елективного курсу є одночасно й умовою успішного оволодіння німецькою мовою та ознайомлення з культурами країн, мова яких вивчається. Стикаючись із новим аспектом культури тієї чи іншої країни, учні не тільки адекватно її сприйматимуть, але й намагатимуться зрозуміти, що є загального, універсального в культурах власної країни та німецькомовних країн, а також проводити порівняльно-зіставний аналіз. Завдання порівняльно-зіставного характеру допоможуть їм глибше усвідомити особливості культури країн, мова яких вивчається, самої мови та її особливостей.

Безсумнівно, діалог культур дасть учням більше можливостей для розширення їхнього кругозору, підтримає інтерес до німецької мови, а, отже, і мотивацію навчання. Усе це разом сприятиме розв'язанню комунікативних, виховних, загальноосвітніх і розвивальних завдань та забезпечить підвищення ефективності навчання.

Список використаної літератури

1. Навчальна програма елективних курсів з іноземних мов для учнів старшої школи загальноосвітніх навчальних закладів / В.Г.Редько, Т.К.Полонська, Н.П.Басай [та ін.] ; за наук. ред. В.Г.Редька. – К.: Пед. думка, 2015. – 41 с.
2. Концепція навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів 10–11 класів профільної школи / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, Н. П. Басай [та ін.] ; за наук. ред. В. Г. Редька. – К. : Пед. думка, 2015. – 38 с.
3. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. Теорія і практика: монографія / Валерій Редько. – К. : Генеза, 2012. – 224 с.
4. Пассов Е.И. Метод диалога культур / Е.И.Пассов. – Елец: МУП «Типография г. Ельца», 2011. – 72 с.

Рецензент: канд.пед.наук, ст.наук.співр. Полонська Т.К.

Басай Надежда

научный сотрудник

отдел обучения иностранным языкам

Институт педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина

РЕАЛИЗАЦИЯ КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА С ПОМОЩЬЮ ДИАЛОГА КУЛЬТУР В СОДЕРЖАНИИ УЧЕБНОГО ПОСОБИЯ ЭЛЕКТИВНОГО КУРСА «НЕМЕЦКОЯЗЫЧНЫЕ СТРАНЫ»

В статье рассмотрены вопросы культурологического подхода к обучению иностранным языкам в старшей школе. Представлен анализ содержания учебного пособия элективного курса «Немецкоязычные страны» для учащихся 10–11-х классов с позиции реализации культурологического подхода в учебном процессе с помощью диалога культур. Предоставлен перечень необходимых умений для осуществления диалога культур, раскрыта социокультурная тематика учебного пособия, приведены примеры ситуаций, соответствующие тематике диалога культур.

Ключевые слова: старшая школа, иностранный язык, культурологический подход, диалог культур, элективный курс, учебное пособие.

Basay Nadiia
Research Officer
Department of Teaching Foreign Languages
Institute of Pedagogy of National Academy of Pedagogic Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine

REALIZATION OF CULTUROLOGICAL APPROACH THROUGH DIALOGUE OF CULTURES IN THE CONTENT OF ELECTIVE COURSE MANUAL “GERMAN-SPEAKING COUNTRIES”

The article deals with the problem of culturological approach in teaching foreign languages at senior school. The necessity to use culturological approach in teaching foreign languages, improvement of this process and increase of the level of its quality appears in connection with the processes of globalization and the necessity of forming favourable conditions for personal development of an individual, his / her environment socialization with the representatives of different nations and cultures. The author draws a conclusion, that a person that aims to know foreign language perfectly must study the culture of people – native speakers of this language, for a free orientation in realities, inherent in the people that belong to a certain language group. The author considers that attraction of cultural studies components in the process of teaching German by the means of elective course manual is necessary for the achievement of a primary practical purpose – forming capacity for communication a language that is studied. The culturological orientation of the content for foreign education at senior school first of all is expressed in organization of communication in the form of cultures dialogue. That’s why the content of the elective course manual “German-speaking countries” must be orientated on comparison of life aspects in German-speaking countries with those, which are characteristic for Ukraine.

Keywords: senior school, foreign language, culturological approach, dialogue of cultures, elective course, manual.